APm

ALLARD PIERSON MEDEDELINGEN
104 - 2011

Verboden toegang

Huizen van Miljoenen Jaren

Talloos veel goden

Een nieuw muntenkabinet

Allard Pierson Museum Amsterdam

30 zilverlingen

'Daarop ging een van de twaalf, die met de naam Judas Iskariot, naar de hoge priesters en zei: 'Wat krijg ik van u als ik hem aan u uitlever?' Ze betaalden hem dertig zilverstukken.' (*Mattheus* 26,14-15)
De meeste mensen kennen deze tekst. Maar wat voor munten waren die zilverlingen eigenlijk en wat had Judas er voor kunnen kopen?
Volgens sommigen waren het Romeinse *denarii*. Het Joodse tempelstaatje Juda werd in 6 na Christus ingelijfd als de Provincia Judaea en dus waren er Romeinse munten in omloop. Maar deze worden in de Griekse Bijbeltekst aangeduid met *dènarioi*. Bovendien werden de Judaspenningen door de priesters uit de tempelschat genomen en daarin zat geen geld van de Romeinse overheersers met daarop bovendien het portret van een wereldlijk heerser. In die schat bevonden zich de munten die Joodse mannen als belasting betaalden voor het onderhoud van de tempel. Deze belasting ging terug op Mozes die bepaald had dat iedere Israëliet een halve *sikkel* moest geven voor de bouw van de tabernakel (*Exodus* 30:11-16 en 38: 25-28). De *sikkel* of *shekel* werd later gelijkgesteld met een *tetradrachme*, een vierdrachme-stuk.
Op grond van muntvondsten gaat men er tegenwoordig van uit dat voor deze belasting en de bedragen die men aan de tempel moest betalen voor offerdieren, alleen de vrijwel zuiver-zilveren tetradrachmen van Tyrus werden geaccepteerd met op de voorzijde het hoofd van Herakles-Melqart en op de keerzijde een adelaar. Dit geld werd niet in de dagelijkse omgang gebruikt.
De gelovigen moesten hun 'gewone' geld eerst wisselen bij de geldwisselaars van de tempel.
Wat was nu de waarde van 30 zilverlingen? In *Exodus* 21:32 staat dat Mozes de vergoeding voor een slaaf of slavin die door een os wordt gedood, stelde op 30 *shekels*. De priesters kozen voor Christus dus symbolisch de prijs van een slaaf.
Het is altijd moeilijk om bedragen uit de oudheid om te rekenen naar de moderne tijd. In het dagelijks leven verdiende een arbeider 1 à 2 drachme per dag, dus betekenden 30 tetradrachmen een paar maanden loon.

LITERATUUR

J.P.A. van der Vin, De dertig zilverlingen, *De Beeldenaar*, mei/juni 1980, 4e jaargang no.3, 96-101
W.J. Hocking, *Het geld van de Bijbel*, www.oudesporen.nl/Download/04-02.pdf

Geralda Jurriaans-Helle

Tetradrachme van Tyrus. Zilver, 76-75 v. Chr.
APM 5146